Ч. 198 (10.581). Львів, неділя 6 вересня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

На стрічу інтеліґенції.

Рішення Російської Комуністичної Партії про зміну відношення до інтеліґенції.

Про положення інтеліґенції в Радянському Союзі писали ми нераз. Воно було довший час дуже важке, майже невиносне; чим далі, то все відношення до неї урядових чинників мінялося. Раз ставало воно кращим, раз гіршим, а все це залежало від настроїв правлячої партії.

Та слід завважити, що положення поступової російської, а тим більше української інтеліґенції було ще перед революцією дуже невідрадне. Царський режім відносився до неї з великим упередженням і недовірям. І було це зовсім природне. У царській Росії інтеліґенція творила собою щось таке, що цілком не покривалося з поняттям інтеліґенції на Заході. Вся майже давна російська інтеліґенція була перш за все вороже настроєна до царського режіму гнету. Вона боролася з ним, вона як єдина, можна сказати, по европейськи освічена кляса, творила ідеольогії усіх поступових партій, вона видавала революціонерів активних борців революції та її теоретиків. Вонаж створила своєрідний політичний світогляд та програму так званих соціялістів-революціонерів. З неї вийшли і большевики теоретики та практики. Словом, інтеліґенція була там з погляду держави найненадійнійшим елементом, найбільш небезпечним ворогом царського режіму. Вона творила і нормувала усякі ідейні рухи, а тим самим впливала на маси та їх опановувала.

За тою великою ідейною працею вона ніколи не думала про себе як клясу, про свою орґанізацію. Вона й не могла цього робити, бо по своїм ідейним пересвідченням ділилася на величезну скількість партійних гуртів. Вся вона могла колись поборювати чорносотенний режім. Та з хвилиною вибуху революції, почала вона боротьбу між собою, опинившися на численних партійних фронтах. Мало інтеліґенції спочувало більшовицькому переворотові. А через те більшовики врахували її до ряду своїх ворогів. Багато тої партійно активної та в громадянському життю заанґажованої інтеліґенції опинилося на еміграції. Гаж інтеліґенція, яка остала під більшевиками, упереджена до них ідейно, не йшла їм на руку. Більшовики знова зі свого боку її зовсім не щадили. В часах воєнного комунізму багато-багато тої інтеліґенції впало жертвою кривавої соціяльної революції.

Та всеж таки і більшовики без неї обійтися не могли, бож вона вся складалася з так званих „спеців“ (специялістів). Були між нею учені, педагоґи, інжінери, техніки і т. и. Всі вони були потрібні для налаждення великого внутрішньо-державного апарату.

І почались спроби взаїмного зближування. Вже в 1918 р. заповів Ленін „спецам“ велику будучність у Радянському Союзі. В 1919 р. пануюча російська комуністична партія більшовиків (РКП(б) приняла постанову, в якій між иншим було сказано, що „розвиток виробничих сил вимагає негайного а до того й широкого використання оставших по капіталізмові специялістів науки і техніки, не зважаючи на те, що вони в більшости перейняті буржуазними настроями і привичками“. В слід за тим орґанізувалися офіціяльні зїзди вчених та педагоґів у Москві, в яких брали участь виключно ті вчені, що пішли на стрічу більшевицькому режімові та стали в нього на службу. Метою тих зїздів було притягнення і инших „спеців“ до участи в праці при більшовиках.

Нині вже чи не вся інтеліґенція працює в радянських установах, але всеж таки до неї ні партійні ні урядові чинники не мають довіря. Вона працює під контролею партійних чинників „рикапи“ (рос. ком. партії) позбавлена наслідком того деяких громадських прав та свобід.

Але ось у серпні цього року наступила в кермуючих колах правлячої партії перевірка тактики у відношенню до інтеліґенції. Московські „Ізвєстія“ з 23. серпня принесли постанову центрального комітету РКП (б), силою якої відношення до усіх „спеців“, що рекрутуються споміж буржуазної інтеліґенції, цілковито міняється. „Центральний Комітет вважає за необхідне рішучо боротися проти загальної критики специялістів в орґанах партійної та професіональної преси і створити більше серіозне та відповідальне відношення до специялістів, не відмовляючися від ділової критики та виказування фактичних недомагань у їхній праці“. Вслід за тим іде постанова про створення таких „умовин життя (для спеців), які сприяли би виконанню ними наложених на них обовязків“.

Для осягнення того центральний комітет рішив: облекшити вписи дітей „спеців“ до високих шкіл, притягати представників „спеців“ в характері радників при веденню судових розправ проти специялістів, поліпшити мешканеві відносини для специялістів, надати їм податкові полекші, та створити систему індивідуальних і колєктивних премій для специялістів за їхні наукові досягнення на полі поліпшення господарського чи фабричного виробництва. Крім цього рішено встановити для „спеців“ окрему тарифу плати, та понехати таким чином систему персональних договорів. Накінець рішено виявляти фінансову та моральну допомогу „спецам“ при видаванню специяльних фахових журналів, при набуванню ними закордонних видань та при налагодженню постійних звязків з науковим світом за кордонами СРСР.

Постанова передбачує створення таких умовин праці для старих і молодих (вже більшовицьких) специялістів, щоби ці останні могли учитися та переймати від перших їхній великий досвід і практику.

Ці постанови приняла та оголосила в урядових „Ізвєстіях“ найвисша партійна установа. І вже це одно дає запоруку, що вони будуть проведені в життя урядовими чинниками. Для всеї інтеліґенції Радянського Союзу, що стоїть поза рямцями пануючої партії, ці постанови матимуть далекосягле значіння.

В. М.

З муравлища.

Комбінований наступ проти УНДО.

Ще й два місяці не минуло від хвилі злуки українських національно-політичних партій й груп в суцільне „Українське Національно-Демократичне Обєднання“ (УНДО), а вже можнаб зібрати цілу літературу про нього... з найріжнороднійших усюдів.

Безпосередньо після довершеного обєднання було пусто і глухо. Польські чинники, яким — очевидно — дуже не на руку консолідація українського національного табору, ізза розстеряности й невіжества, спершу не знали, з якого боку розпочати наступ. Инші, менше або більше доморослі противники, не могли здійснити своєї ревности, бо їхня зброя (преса) в часі ферій виявилася досить поганенькою. Та згодом зароїлося від статей, заміток, інвектив і т. и., а всі вони перетикані крайним невдоволенням ізза довершеного факту.

Перекидаючи галицькі тижневики менше й більше „соціялістичних“, а радше демагогічних напрямків, приходиться подивляти їх однозгідність і непереборчиву завзятість в поборюванні УНДО. Радикальний „Громадський Голос“, марксистське „Світло“ і теж „радикальний“ хліборобський „Селянський Прапор“ найшлися в одній лінії, а навіть тонація їх завзятущих вигуків є одна і та сама. Очевидно, на їх думку, УНДО, є „панською“ організацією, що йде на „визиск українського селянства“. В цьому народолюбному тріюмвіраті навіть наклюється тісніший союз. „Сел. Прапор“, орган Даниловичів, Яцковичів, Стояпюків та инших „радикально“ настроєних „діячів“, витягає руку до радикалів з „Гром. Голосу“, завзиваючи їх на спільну виправу проти УНДО.

Та ми не будемо вдаватися в розгляд побожних інтенцій цього тріюмвірату, ані не хочемо сперечатися з ними. Видно, що УНДО було невідкличною вимогою хвилі, коли довкруги розлягаються такі гармонійні співи.

За те годиться звернути більшу увагу на польські голоси, на становище польської преси, яка проявляє „de rebus ucrainicis ignorantiam maximam“. Перший підняв голос варшавський „Курер Польскі“, поміщуючи замітку про довершене обєднання, приступлення до нього волинських послів і про вибір його головою... д-ра Евг. Петрушевича. Не смійтеся, але так там стояло чорне на білім. Кілька днів пізнійше урядова Пат. (Польська аґенція телеґрафічна) розіслала комунікат на цю саму тему, інформуючи всю пресу в польській державі про те, що „prezesem partji jest d-r Petruszewicz“. Ні менше, ні більше — тільки головою УНДО, політичної партії в границях Польщі є д-р Евг. Петрушевич, що мешкає в Берліні. Те, що у Львові є відділ урядової Пат., що в українській пресі була друкована енунціяція УНДО за підписом всеї президії: голови д-ра Дмитра Левицького, заст. гол.: сен. Мих. Черкавського, Гр. Тершаківця, о. Дам. Лопатинського, д-ра Ол. Марітчака і д-ра Корн. Трояна та секретарів: Вол. Целевича і Мих. Струтинського — не має ніякого значіння, бо Пат-ові подобається, щоби головою партії був д-р Евг. Петрушевич. Вольному воля!

Одначе не лише урядова Пат. оперує такими інформаціями. Те саме робить львівське „Слово польске“, яке удержує „специяліста“ по „руским справам“ в особі чистокровного Поляка д-ра Бол. Евстахевича. Цей „специяліст“ так виспеціялізувався в „руских справах“, що навіть не навчився читати по українськи. Тому всі його достовірні „інформації“ — це звичайні побрехеньки, фантастичні комбінації, витворювані в дусі „патріотичного“ дефензивізму. Недавно помістив він в „Слов-і польск-ім“ статейку про УНДО, де по лінії пагінчної інформації понисав несотворені речі.

Идучи раз обраним шляхом повної іґноранції, „Слово польске“ в ч. 242 з 5. ц. м. містить статейку „Робота трудовиків і совітське збіжа“, в якій перемішано горох з капустою. Отже

Позір! Українці м. Львова.

В неділю 6. ц. м. в 12. год. в полудне відбудеться у великій салі Лисенка при вулиці Шашкевича

ПОСОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ

Явіться всі громадно для вислухання інтересного звіту

НАРОДНЯ ОРҐАНІЗАЦІЯ.

„емісарії того УНДО, яке недавно одержало до диспозиції значні суми в долярах і збіжа від своїх великодушних „братів" з Харкова (16 вагонів тепер переходить через границю) обіжджають повіти, розвозячи відповідні інструкції для агітаторів і натурально „пособіє" в долярах, як мирму допомогу в тих важких часах для неприйнятих до служби вражими Ляхами — патріотів. А що всі ті, яких досі не прийнято зовсім до служб, є якраз завзятими шовіністами і відомими агітаторами трудовиків, а головно „братів" зпід стягу III. інтернаціоналу, є фактом повсюдно відомим, про що зрештою докладно знають урядові інформатори. Отже тепер те „Обєднання" вислало делегатів, які обіжджають повітові міста і роздають допомогу в долярах для таких мучеників. Що при тому не обходиться, як то взагалі є принято в комуністичних колах, без надужить і крадіжок, нема чому дивуватися".

І в тому дусі далі, як звичайно в колах нікчемних дефензивників. Мовляв, баламутиться очевидно — „темний люд" про присилку грошей з Америки, одначе це брехня. Збіжа роздається тільки деяким сімям означених патріотично-політичних переконань. Після такого підготування заповідається віча з метою „звільнити з польського ярма українські землі" і кольпортується поголоски про пляновані на осінь заворушення.

„З того ясно, що трудовики, тепер заохочені і фінансовані совітами, щораз то енергійніше беруться до протидержавної роботи і вже силкуються наново роздути серед українських мас пригашений вогонь братської ненависти".

Отже ultima ratio:

„Наше громадянство й урядові чинники повинні пильно слідкувати за тією шкідливою діяльністю, заслоненою маскою діяльности, відповідно її висвітлювати і протиділати".

Найкраще це зробити субвенціонуванням з гадючих фондів дефензивної преси, бо

„легковаження тієї роботи може привести необчислені наслідки."

Дефензивник зі „Слов-а польск-ого" чув, що десь дзвонили, але не знав, де саме. Він помішав Кр. Комітет допомоги „Голодному Селу", що повстав в березні ц. р. в УНДО, що повстало в липні, „геніяльним" комбінаційним умом дефензивника повязав те до купи і вийшла саламаха, від якої буде облизуватися „кресово-патріотична" публика.

Для більшого ефекту дефензивник зі „Сл. польск-ого" вяже УНДО з комунізмом і иншими подібними страхіттями. Якже дивляться на УНДО комуністи?

„Київська „Пролетарська Правда" з 4. серпня ц. р. в статті „Обєднання українських націоналістів Західної України", різко критикує провідні точки УНДО і пише:

„Селянство та робітництво (очевидно під Польщею — Ред.) тепер не може вже задоволитися „національними обіцянками", як то кажуть, „грушами на вербі", й через те домагається поліпшення своєї долі иншим шляхом, на вудочку-ж націоналістів не піде. Крім того зріст революційного руху, зріст комуністичної партії такий великий, що цього теж не можуть обійти українські націоналісти. Комуністична партія обєднує трудящі маси, і націоналістам словечками про „соціяльне полекшення" аж ніяк не вдається замінити активні робітничі та селянські маси на свій бік, — щоб підкорити їх „найвищому ідеалові — нації". Щож це за ідеал? Служба капіталові. Ми дуже добре знаємо, що якщо теперішній лад у Польщі утримається довше, то такі програмові принади націоналістів залишаться порожніми словами. — „Українські націоналісти були на послугах у чужоземних капіталістів, допомагали їм топтати права українських трудящих мас і теперішнє їх обєднання та їхня програма — це стара відома пісенька націоналістів, — тільки складена на новий лад".

Вкінці забирає голос в тій самій справі і наш безсмертний Марко Луцкевич, в якого УНДО є нічим иншим тільки організацією — risum teneatis amici! — дідичів. Тому він і кидає важенні слова: „Українські пани з підпанками митці брехливі „маніхвести" до українських селян і робітників слати; та, ошукуючи українські маси єдиним національним фронтом, ще й уміють наші патріоти панську Польщу рятувати".

Ось як розходились наші „приятелі", поборюючи УНДО. Та організоване й свідоме українське громадянство знає ціну й мету цієї завзятої боротьби per fas et nefas. Це є тільки доказом, що акт обєднання українського національного табору є далекосяглою подією в житті української нації по цей бік ризької смуги.

Проти польонізації українського шкільництва.

Довірочна нарада батьків в Перемишлі.

В справі найновійших шкільних розпорядків відбулася в Перемишлі в середу дня 2. вересня ц. р. довірочна нарада громадянства і батьків учеників I-ої кляси української державної гімназії в Перемишлі. Після основної дискусії вирішено одноголосно:

I) Запротестувати якнайрішучійше проти зединення українських державних гімназій в польськими і проти утраквізації, а дійсно польонізації першої кляси української гімназії в Перемишлі.

II) Не посилати своїх дітей до зутраквізованої кляси і на підставі переведених вже правосильно вписів до першої кляси гімназії з українською викладовою мовою, обстоювати цей характер школи і домагатися привернення української мови навчання в першій клясі.

Батьки інтересованих дітей, які не були на нараді, мають в цій справі зголоситися до д-ра Володимира Загайкевича в Перемишлі вул. Костюшка ч. 3.

Преса.

„Новий консолідаційний етап".

Утраквізаційний розпорядок міністра освіти з 18. липня ц. р. зачепив також чотири польські гімназії з числа 98 польських середніх шкіл у львівській шкільній окрузі. І хоч міліон Поляків у Сх. Галичині нічого не тратить на тому, що в чотирох школах на всіх 98 польські діти мають по українськи вчитися латинської мови, то всетаки і родичі тих дітей і польська преса підносить великий крик проти міністерського розпорядку.

З першого погляду здається, що тут сходяться інтереси українських і польських родичів, бо одні і другі протестують проти одного і того самого акту. Та „si duo faciunt idem, non est idem", бо польські родичі не виступають проти утраквізації як засобу противного новітній педагогіці, тільки кажуть, що польські діти лякаються учителів-Українців, які є вимагаючі, які жадають дійсної науки, а не позірної.

Цей крик і переляк польських родичів і польської преси старається втихомиряти прибічний орган Ст. Грабского „Слово польске", вказуючи, що міністерський розпорядок не має на меті перевести утраквізацію чотирьох польських гімназій, тільки зліквідувати українські середні школи. Цю деструктивну операцію з українськими школами називає „Слово польске" — „новим консолідаційним етапом".

„В той спосіб (шляхом міністерського розпорядку — Ред.) — читаємо там — перестають істнувати українські гімназії з сепаратистичним настроєм, а їх місце згідно з язиковим законом займає „спільна школа, що виховує на добрих горожан держави діти народности польської і непольської у взаїмному пошануванні їх національних окремішностей". Далекосяглий крок у ділянці нашої (себ-то польської — Ред.) внутрішньої політики, зовсім природно, не проходить без спротивів і непорозумінь".

Що проти того акту протестують „керманичі українського сепаратистичного руху", — важко — по словам польонізаторів — дивуватися, та того не повинні робити Поляки, бож

„історична ідея Польщі від первопочинів її історії мала на меті зединювати споріднені племена тієї частини Европи у сильний національно-державний організм. То була головна конструктивна ідея, на якій оперся перший великий будівничий Польщі Болеслав Хоробрий".

І опісля проявлялася та „ідея", тільки її здійсненню в повному обємі перепиняли „заборці".

„У висліді такого то відроблювання окупантом довершуваного на протязі тисячліття консолідаційного процесу, який був висловом історичної польської ідеї зединювання і співжиття, повстали деякі сепаратистичні рухи — такі, як нпр. рух український. Ті рухи намагалися вишукати деякі язикові й обичаєві скремішности поодиноких відламів населення, заселюючого територію Польщі (!?). Це могло часово мати успіх супроти слабшого з натури річі ділання польської ідеї, загороджуваної окупаційними державами. Але зовсім инакше починається укладати ситуація по здобутті Польщею своєї державности. Нинішня Польща знову бере на себе місію зединювання і консолідації; звязане з тим ділання історичної польської ідеї не дасться погодити з істнуванням сепаратистичних рухів в роді українського руху, що виросли якраз внаслідок відсутности ділання польської національно-державної ідеї. Український сепаратистичний рух є неминуче засуджений на упадок. Тому зрозумілим є обурення його керманичів, коли польська ідея зединювання і співжиття віднискує свої права на новому терені державного життя".

Та зі становищем „українських сепаратистів" не має основ солідаризуватися населення,

„що послугується руською мовою, в якого інстинктах (?!) безсумнівно зберігаються національно-творчі традиції давної Польщі".

Те населення повинно привітати ліквідацію українських гімназій, бо це дає йому нагоду виявити „привязання і відданність польській національно-державній ідеї". Тим більше, цей крок Ст. Грабского повинен найти зрозуміння у польського населення, бож

„ділання окупанта мусять бути відроблене, а історична польська ідея зединювання і співжиття мусить бути привернена до повноти своїх прав. Під її діланням повинен відбуватися дальший процес внутрішньої консолідації польської держави".

Хіба важче було би здобутися на більшу перфідію, на більше неетичну думку і на яснійше представлення польонізаційно-нівеляційних намірів польських можновладців. Вистане переслати в чужинну пресу нотаріяльно стверджений переклад цеї статті півурядового органу, щоби заграниця набрала твердого переконання про „місійні" вчинки керманичів польської політики і польської опінії у звязку з ліберальною польською конституцією.

По широкому світі.

На вступнім засіданні ліґи Націй, в якому взяли участь: Чемберлен (Англія), Шіальоя (Італія), Іші (Японія), Хінонес де Леон (Еспанія), Гіманс (Бельгія), Мелюфранс (Бразилія), Унден (Швеція), Веверка (Чехословаччина) і Гюані (Уругвай) радили над другорядними справами, як зорганізування військової помочі для стихійних катастроф на селі, складення комісії для висилки в краіни продукції опію, боротьби з торговлею невільниками. Справу Мосуля покищо відкладено.

На конґресі миру в Парижі, Ерріо, голова парляменту, зрікся своєї вступної промови, дізнавшись, що після нього хоче виголосити промову, а не привіт голова нім. парляменту Лебе, який кілька днів тому брав участь у демонстраційнім вічу у Відні для злуки Австрії з Німеччиною. Як скінчиться цей інцидент, ще невідомо. Лебе мав довшу розмову з премієр-міністром Пенлеве, який висловив бажання, щоби взаємини франко-німецькі якнайшвидше покращали.

Чічерін мав поважно занедужати. Деякі ґазети вважають, що це дипльоматична недуга, яка підготовляє зміни в уряді СРСР.

Допомога Голодному Селу і центральні інституції.

(Комунікат.)

Центральні установи, які мин. року в дні 6. серпня утворили під патрон. Краєвого Тов-а „Сільський Господар" у Львові Комітет допомоги селу з ціллю переведення озимих засівів, прилучилися до акції веденої з весною 1925. р. через Центральний Комітет Допомоги Голодному Селу:

I. Краєве Тов-о „Сільський Господар" співділало при основуванню Комітету Допомоги Голодному Селу і на громадських зібраннях відбутих дня 6. і 13. марта ц. р. обняло через свого делеґата віцепрез. Юліяна Павликовського реферати про економічне положення нашого села. Громадські зібрання відбуті в тих днях, зазнайомившись з положенням, створили Центральний Комітет Доп. Голодному Селу. В часі його акції співпрацював з ним „Сільський Господар" найживійше, обмінюючися з ним матеріялами про положення нашого селянства і заступаючи на основі спільних матеріялів інтереси нашого селянства перед центральною владою й у воєвідських комітетах засівових у Львові, Станиславові і Тернополі. Філії і кружки „Сільського Господаря" працювали по директивам, уділеним спільно з центральним комітетом по анальоґічних комітетах повітових і сільських. Рівнож по елементарних нещастях повени і дощів заступало Тов-о „Сільський Господар" інтереси селянства у воєвідствах і центральнім правительстві у Варшаві через своїх делеґатів в особах віцепрез. Остапа Луцького і Юліяна Павликовського. Інтервенції Тов-а „Сільський Господар" в Державнім Банку Земельнім у Варшаві на уділення кредитів для нашого селянства, не вважаючи на обіцянки уділені відпоручникам Тов-а дня 6/IV. ц. р., не увінчалися успіхом. Наша кредитова кооперація не була заакредитована через Державний Банк Земельний у Варшаві. Дрібні кредити селянству уділило правління через Польську Центральну Касу зарібкових спілок.

II. Краєвий Союз Ревізійний видав спільну відозву з Центральним Комітетом Допомоги Гол. Селу звернену до кооперативної організації в краю, яка радо прийняла на себе обовязки накладені їй Комітетом і перейняла розділ грошевих квот, закупно споживчих середників і розділ збіжжа, доставлюваного Комітетом для голодуючих.

Президія Краєвого Союзу Ревізійного зайнялася збіркою грошевих датків від центральних інституцій у Львові в користь Центрального Комітету Доп.

III. Центральний Кооп. Банк „Краєвий Союз Кредитовий" уділив приміщення Краєвому Комітетови Доп. Селу і на інтервенцію Комітету уділив 9-ти кредитовим кооперативам в краю кредити для порятування голодуючих в квоті 34.500 зл.

IV. „Центросоюз", узнаючи катострофальне положення нашого села, не вважаючи на скрутне положення в добуванню кредитів, отворив своїм підорґанізаціям, головно повіт. союзам кооператив, на час допомогової акції кредити разом на суму около 120.000 зл. Підорґанізація Центросоюзу займалася рівнож розділом збіжжа, доставлюваного через Центральний Комітет допомоги голодуючим.

V. „Народна Торговля" виплатила одноразово в користь Центрального Комітету у Львові 1000 зол., а в користь комітету потерпівшим від повени в Перемишлі 50 зол.

Акція допомоги з боку „Нар. Торговлі" ведена була трояким шляхом: Безпосередню акцію в краю розвинула „Народня Торговля" отвираючи повіт. союзам кооператив і кооперативам I. степені товаровий кредит в сум.

около 30.000 зол. До повіту Мостиска вислала Народня Торговля разом 75.000 кг. кукурудзи до розпродажи потерпівшим, а крім того уділила кредитового тягу „Народний Дім“ в Мостисках товаровий кредит на 31.100 кг. кукурудзи, платний в осени н. р. З цього кредиту скористало 15 потерпівших громад. Народній Домі 15 потерпівших громад. В Народній Домі 15 потерпівших громад, в тісну співпрацю з Центральним Товариським Комітетом Допомоги Гол. Селу, уділяючи йому через „Народня Торговля“, перейняла і магазинує збіжжя, висилане Центральним Комітетом до повітів: Мостиска, Перемишль, Самбір, Станиславів, Коломия і Сянік.

Н. Торговля також співділала при веденню акції допомоги голодуючим з боку уряду. З огляду на те, що міністерство праці і суспільної опіки поручило старостам акцію допомоги перевести при помочи місцевих кооперативних організацій, зголосила Народня Торговля свою готовість занятися акцією уряду в повітах: Мостиска, Перемишль, Самбір, Дрогобич і Сянік, положених на території львівського воєвідства. Тернопільське воєвідство акції не вело, а станиславівське вело безпосередно через староства.

З пяти староств тільки староство в Сяноці і Мостисках — по части — оперло переведення акції на Народню Торговлю. З рамени староства видала Народня Торговля в Сяноці частинно даром а частинно за половину даровної ціни в місяці маю і червні ц. р. 49 сотнарів кукурудзяного грисіку, 29 сотнарів рижу і 1 сотнар житньої муки. З цеї допомоги скористало 25 громад. З рамени староства в Мостисках розділила Народня Торговля 1 вагон кукурудзи.

VI. Тов. „Дністер“, Народня Гостинниця, Земельний Банк Гіпотечний уділили Центральному Комітетові значніщі підмоги.

З огляду на тяжке положення нашого селянства і безвиглядність допомоги з боку уряду, центральні інституції готові є по силам своїм й на дальше провадити допомогову акцію.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Туреччина домагається Мосуля.

На засіданні Союза Народів 4. 9. предст. Туреччини Тевфік Рушді бей у відповіді на заяву англ. мінкольоній Емері заявив, що не може допустити, щоби С. Н. розглядав справу нац. меншостей Туреччини. Булоб вельми небезпечне, колиб С. Н. розглядав справи, які не є його темою. Мосуль, що є під впливом Англії є великою небезпекою для Туреччини, зате Мосуль, що належить до Туреччини є основою рівноваги й мира, а при теперішній розвязці справи є і був би джерелом неспокою на всьому Сході. Усталення мандату Англії на 25 літ булоб лише ствердженням інтенцій, щоби опісля зовсім відірвати цю часть населення від Туреччини. Тому в інтересі населення й утривалення мира слід узгляднити незаперечену волю мешканців признати Мосуль Туреччині.

Здається виберуть підкомісію для справи Мосуля. Ця підкомісія випрацює оконечно резолюцію, але не скорше як протягом сл. м., так що Рада С. Народів видасть у тій справі рішення мабуть з кінцем сесії.

Бенеш і Пенлеве в Женеві.

4. 9. приїхав із Льозанни до Женеви Пенлеве з секретарем франц. делегації. Приїде й Бенеш. Суботішне засідання Союза Народів буде під проводом Пенлеве.

Біржа.

Львів, 4. вересня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·75 — 5·77, канад. дол. 5·46 — 5·48, чеські кор. 0·17·50 — 0·17·75, ... 0·02·50 — 0·03·00, франц. франк 0·25·00 — 0·26·50, швайц. фр. 1·02—1·04, анг. фунт 26·80—27·00.

Золото. 20 кор. 22·70 22·80, 20-франк. 21·25—21·50; 20 марк. 26·00—26·50; 10 руб. 28·50—28·80.

Срібло. Австр. кор. 0·46·00—0·47·00, 5 ав. кор. 2·35—2·45, фльорени 1·20—1·24, рубль 1·94—1·96, рубель дрібним сріблом 0·94—0·97.

Збіжжя.

Пшениця кр. з 1925 р. 22·50 23·50, жито кр. з 1925 р. 16—16·50 овес гал. 14—15.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Останнє число „Діла“ сконфіскувала прокуратура за один уступ із передової статті п. з. „Слідами познанських Поляків“.

— **Нова українська ґазета.** В Оломунці на Чехословаччині появилася нова українська ґазета п. назвою „Голос України“. Ґазета зве себе органом українських націоналістів і виходитиме три рази в місяць. Метою її обслугування духових потреб українських еміґрантів, в першу чергу українського робітництва.

— **Польська поліція не бє!** Варшавська ґазета „Момент“ помістила листа посла Єреміча з „Клюбу білоруських послів“, якого він написав до маршалка сойму Ратая в справі побиття політичних вязнів державною поліцією в Пружанах. З листу довідуємося, що посол звертається до маршалка за інтервенцією тому, що не може внести „інтерпеляції до уряду наслідком соймових ферій. Перед місяцем арештувала поліція у пружанськім повіті поліського воєвідства 208 осіб під замітом приналежности до комуністичної партії. Арештованих бито. Посол довідавшись про побої від свояків арештованих, інтервеніював у цій справі в пружанського старости. Староста заявив, що це неправда, бо поліція нікого не била і не бє! По кількох днях звернулися родини арештованих знов до посла Єреміча з проханням вставитися за арештованими, яких немилосерно бють. На доказ, що їх бють, попривозили родичі покріваване біля вязнів. А бито їх таким чином: Руки і ноги вязнів звязувано до купи та вигинано ціле тіло в каблук. Таким чином звязаних привязувано до деревляної поперечки а потім закидувано їм на голову одіж і щойно потім бито ґумовими палками в пяти, обливано їх водою і знов бито. Вершком катівського садизму було колення мущин шпильками в ядра. Після такого скатування замикано арештованих до хліва. Далі подає посол Єреміч у листі назвиска побитих. Між ними була і 65-літня жінка, секретарка білоруського клюбу Катерина Старбунюк, діти якої остали без ніякої опіки наслідком арештування. Як бачимо, то побої політичних вязнів польськими поліцаями не переводяться.

— **Портрет Леніна з дорогих камінів.** У Ленінграді складає артист Чеховін мозаїчну дошку з ріжнородних уральських дорогоцінних каменів (самоцвітів), яка має представляти портрет Леніна. Чеховін занявся цею роботою з ініціятиви та доручення правління Тов-а „Російський Самоцвіт“.

— **Епідемія самогубств у Львові.** На протязі вчорашнього дня було у Львові аж пять самоубійчих замахів. 14-літній ученик гімназіяльний Гохберґ, син властителя реставрації за Личаківською рогачкою Ізаака Гохберґа відібрав собі життя вистрілом із револьвера в серце. Причиною самогубства було те, що покійний перепав при поправці. — На „Францівці“ у ставі топився Фелікс Т. але його вирятували. Причиною того кроку було зле пожиття з жінкою. — При вул. Боїмів у білий день кинулася з вікна III. поверху на хідник 20-літня Маня Фішман, наслідком чого зломила собі руку, ногу і надрушила череп. В безнадійному стані відвезено її до шпиталю. Причиною самогубства був нервовий розстрій. Вона пробувала самогубства вже два рази передтим, але не вдалося. — Банкова урядничка Марія З. намагалася відібрати собі життя при помочі зажитого сільного квасу змішаного з йодиною. Десперантку відвезено до шпиталю в грізному стані. — 23-літній Людвік Г. явився в ночі на Кульпаркові і зажадав останнього слова від тамошньої сестри милосердя Анни Кравківни. Коли вона йому відмовила, заляв на її очах отрую. Його теж відвезено до шпиталя.

— **Переворот у друкарстві?** Два Англійці, як вповняють англійські часописи, зробили винахід, що може зреволюціонізувати всю техніку друкарського мистецтва. Замісць металевих букв хотять завести воні фотографію, яка працює при помочі фільмової стяжки і репродукує всі типи друку. Таким робом стала би зайвою навіть машина для складання. При помочі радія можна би навіть той самий текст друкувати одночасно в ріжних місцях.

— **Покликання річника 1904 до війська.** Згідно з розпорядком міністерства військових справ відбудеться в жовтні покликання до війська усіх асентерованих у травні ц. р. роджених 1904 р. В найближшому часі має відбутися реєстрація мущин, уроджених у 1905 р.

— **Кращі учителі народніх шкіл пошукувані для державної міської школи.** Зголошення негайно в о. А. Стефановича у Львові, вул. Чарнецького 26.

Студентські справи.

Вписи на медичний виділ університету Карла-Франца в Ґрацу.

Виділ „Медичної Громади“ в Ґрацу подає до відома, що вписи на медичний виділ тревають до 8. жовтня. До впису потрібні: 1) Свідоцтво матуральне (може бути відпис), 2) свідоцтво приналежности, 3) метрика, 4) 2 (дві) фотографії, 5) свідоцтво убожества. Документи переслати на німецьку мову слати на адресу Ukrainischer Stud. Verein „Sitsch“ (Medyczna Hromada) Graz Universität. Deutsch-Österreich. Місячне удержання 20 долярів. На оплату почтову залучити 1 зол.

Дописи.

З Коломиї. *(Вовожі зайці. — Наші темняки. — Співпраця „Селянського Прапору“ з „Gazetą Kolomyjską“. — Як ми реагуємо. — Боротьба з [illegible]. — Світ Маковський.)* Бідне наше Покуття! Нещастям його в теперішню хвилю є те, що воно з одної сторони найбільш українське, а з другої сторони може найтемнійша закутина цілої Галичини. Наші історичні приятелі просто завзялися українську більшість цього кута перемінити в меншість, а для своїх цілей використовують темноту населення, бо лиш тьма могла видати таких людей, як був. напр. посол Лавчук, з Ісаєва його ученик Стопнюк, як осавулий Ольховий і т. п. инші. Це спеціяльність Покуття.

Робота наших історичних приятелів і їх помічників з поміж нас самих таки, змагає до того, щоби 1) в кожнім селі Покуття заснувати польське населення, щоби 2) баламутити наше темне населення та щоби 3) нищити і тероризувати всіх Українців, які їм в їх роботі не на руку.

Ось нпр. в такій Степанії, чисто-українськім селі, посвячено 9. ц. м. угольний камінь під Dom ludowy, при чім снятинський староста взивав присутних до „співпраці польського громадянства з урядом“, а делеґат зі Львова радив: „щоби укріпити границю валом польських душ, костелів, шкіл і людових домів“. І таке діється по цілім Покуттю.

На посвяченню в Степанії не було наших „Темняків“; бодай не згадується про них в описі свята. Це мабуть тому, що в Снятинщині не багато їх, а коломийські і косівські темняки були аж у Верхньоселівцях на Реймонтівськім обході. Як розславили польські часописи, була там гуцульська депутація на чолі з Ольховим. Гуцули грали на скрипках, цимбалах і трембіті, а війт з Космача Уторопчук мав промову. Опісля була гостина! „О ти незрівнана ковбасо з хріном!“

Що ватажків хрунівщини не задармо гостять, видно зі слідуючого: В Gazet-i Kolomyjsk-ій з 22. п. м. боронить учителька з Коршева п. Воробцівна проти доносу тоїж ґазетки, що вона в присутности п. Будзина виступала проти „угодовей партії рускей“. П. Воробцівна пише, що вона з п. Будзилою (це Придніпрянець — хліборобський, але в якому) не говорила взагалі про якусь партію. Порядна ґазета перепросила би п. Воробцівну за зроблену їй кривду, але це не торкається Kolomyjsk-oi Gazet-и. На спростування п. Воробцівної відповідає ось так, покликуючись на свого друга, хліборобський „Селянський Прапор“: „Сел. Прапор“ з 16. ц. м. доносить, що агітацією проти віча „угодовей рускей партії“ в Коршеві займався найбільше місцевий учитель Горбачевський (донос) зі своєю симпатією (два доноси вкупі) учителькою Воробцівною: О „поведінці“ Горбачевського з Воробцівною розповідають шкільні діти багато цікавого. Коли приїхали до Коршева бесідники угодової партії, залізничник Охоцький (знову донос, вже на Поляка) поїхав ровером до Горбачевського і дав знати о небезпеці.“ До цих підлих доносів додає ще „Kol. Gaz.“ від себе ось що: „Дивуємося, що державним функціонарам вільно поборювати „руске стронництво льояльне вобец панства польскего“. „Подобно“ шкільні власти тою справою заінтересувалися, а це є тим більше бажаним, що Горбачевський хвалиться протекцією п. Тишельського“ (знову донос).

У всіх цих доносах нема слова правди, але ми знаємо з практики, що чекає п. Горбачевського і п. Воробцівну! Те саме, що стрінуло стільки инших Коломийщан, перенесених ze względów służbowych без доказання найменшої вини! „Gaz. Kol.“ це ж орган польської організації народової, а Коршів — добра посада! Чи на всі ті підлі доноси і затії реагує українське громадянство Покуття, а спеціяльно Коломиї? Ніяк. Навіть не пробує. Воно з філософічним спокоєм констатує факт, що цього або того перенесли, і на тім кінець. Розбіглося інтеліґентне громадянство Ко

НАДІСЛАНЕ.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ломиї і нема нікого, хто його зібрав би, загрів, зорганізував.

Покуття а передівсім знова Коломийщина, дрімає. Иншим пов'там можна бодай не дивуватися, бо там інтелігентних незалежних сил мало, в Коломиї-ж не те: 7 адвокатів-Українців, 3 лікарів поважних, старих і другої братії подостатком. Чит. „Просвіти" слабо розвивається, кооперативи хирляві, „Сільський Господар" завмер, політичного руху, крім радикального, нема. Дійшло до того, що ніяк найти голову для „Родини" або Кружка Рідної Школи. Одні байдужі, другі бояться і або залізли цілком в мишачі діри, або, що ще гірше, безстидно підлещуються сильним цього міру. Nie honorowo, ale zdrowo! А прецінь і страх повинен мати свої границі. Бо коли так дальше піде, то не будемо незадовго важитися й до „Родини" належати, потім „Діла" читати, потім „Селянського Прапору" не читати, потім Українцями бути.

Старше, ідейне міщанство Коломиї не має проводу: навіть читальня „Просвіти" впала. Молоде покоління остало також без проводу і йде не найкращими шляхами. Світська інтеліґенція тепер міщанством цілком не цікавиться. Парох має за богато роботи, а його сотрудники, тому, що целебси, не мають впливу ні на старше міщанство, виховане колись д-ром Дудикевичем, ні на молодше, котре радо женится і целебсів між собою нерадо бачить. Чи не сором це?

Правда, в останніх часах Покуття трохи оживилося ізза переходу пароха Камінок малих, о. В. Федева на пресвитеріянізм. Найперше виклями о. Федева церковні власти в Камінках; опісля в Коломиї; опісля зачалася проти о. Федева боротьба, яка нагадує найчорніше середновіччя. З проповідниці взивається вірних, щоби оминали о. Федева, поза церквою робиться заходи, щоби о. Федів не смів держати чужих дітей на станції; і ті підозріння, клевети сиплються як з рога обильности. Якже відноситься громадянство Коломиї до факту переходу о. Федева і до самого о. Федева? Громадянство є тої думки, що в нинішніх часах релігійна боротьба може нас лиш ослабити, є проти самочинних виступів поодиноких священиків, але до боротьби проти о. Федева не мішається. Раз тому, що о. Федів, добрий проповідник, наслідком своїх проповідей виставлений на безнастанні напади „Ґазет-и коломийско-ї", тішився симпатією не лише у простолюддя, але й у інтеліґенції. А подруге тому, що еп. Хомишин своєю поведінкою зробив світську інтеліґенцію здержливою, як не байдужою супроти всього того, — як це не прикро казати — що репрезентує еп. Хомишина.

Але гр. кат. церкві грозить небезпека не лише зі сторони пресвитеріянізму. Полює на вірних гр. кат. церкви, і то також Покуття, також Діонізій, з ласки польського правительства митрополит т. зв. автокефальної православної церкви в Польщі. Його московські батюшки заїздять і до Коломиї, де ще живуть давні москвофільські традиції. Розказують теж, що митр. Діонізій купив Скит Манявський і що 19. ц. м. в празник Преображення Господнього відбулося посвячення руїн, на якому були й деякі громадяне з Коломиї. Коли це правда — то митр. Діонізій мистець! Скит Манявський є й досі у великій повазі у доокличного населення. Що року перед війною в котресь осіннє свято сходився там народ з доокольчних сіл, молився і запалював свічечки, які горіли через цілу ніч. Коли православні збудують в Скиті монастир, буде він притягати до себе багато гр. кат. вірних, так як ми це бачили в одній православнім монастирі на Буковині за Австрії. Боротьба гр. кат. церкви може бути нелегкою. Простий народ не розуміє того, що це таке автокефальна православна церква в Польщі. Вона для нього буде православною церквою в противенстві до лат. церкви і гр. кат. церкви, що вводить в стародавний обряд латинські новости. Знова можуть бути апостазії, знова виклятття, але чи вийде це на хосен гр. кат. церкві? А все воно через те, що гр. кат. церква через своїх епископів тратить серця своїх вірних.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар „Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич:
Копичинці: Саля „Нар. Дому".
6.IX. „Казка Старого Млина".
7.IX. „Монахи" (прощальна вистава).
131 5—?

Український мішаний хор Д. Котка:
6. IX. „ неділю — Бучач,
8. IX. „ второк — Чортків. 115 4—?
9. IX. „ середа — Чортків.
10. IX. „ четвер — Заліщики.
11. IX. „ пятниця — Заліщики.

Вписи до одинокої хлопячої української семинарії УПТ. у Львові на перші три роки продовжені до 10. вересня й відбуваються в Управі в школі кн. Льва на Личакові при вул. Крупярській ч. 4.
398 1—1

Дрібні оголошення.

ДРОВА і вугіль купите лише у Калитяка Потоцького 47 і Кохановського 4. 3696) 1—2

ПРИЙМУ на помешкання панночки або хлопців, вулиця Садівницька 21. Паньчакова. 393 1—2

У ВІДНІ III.ІІ. відступиться гарну кімнату, евентуально для академика (-чки). Інформує: Головацький, Краків, Чиста 21. 396 1—1

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, першорядних фабрик найдешевше продає, купує, міняє тільки за готівку ГАНАК, Панська 21. Телефон 35—45. Фірма істнує від 30літ. 315 2—5

ІНСТРУКТОР або (ка) вправний, потрібний від 1-го жовтня для 1-ої і 4-ої кляси. Ціле удержання після умови. О. Юліян Фацієвич, Стрілиська нові ad Бібрка, почта loco. 388 2—2

ПРИЙМУ студентки на мешкання, вул. Потоцкого ч. 110. І. поверх на право. 375 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Осторога!

Становий Союз Дентистичних Техників остерігає всіх товаришів перед обняттям посади або заключенням якоїбудь спілки з п.

Марією Ґрезнеровою

лікарем-дентистом тому, що п. Грезнер використала всіх дотеперішних спільників так морально як і матеріяльно. 397 1-1

Звичайні Загальні Збори Кружка У. П. Т. в Бродах

відбудуться в „Основі" в Бродах в неділю дня 13. вересня 1925 р. в годині 2. попол. з таким денним порядком: 1) Відчитання протоколу Заг. Зборів 26. жовтня 1924 р. 2) Звіт уступаючої Старшини. 3) Звіт касієра. 4) Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і контрольної комісії. 6) Вибір відпоручників на Заг. Зїзд У. П. Т. у Львові. 8) Внески і запити. Проситься о численну участь! За Старшину Кружка У. П. Т. в Бродах: голова *судия Г. Панас*, секретар *В. Мурський*. 400 1—1

ДО ВІДОМА ГРОМАДЯНАМ міста Львова Личакова!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Кружка У. П. Т. ім. Князя Льва у Львові на Личакові відбудуться в неділю дня 13. вересня 1925 р. в великій салі власного будинку при вул. Крупярській ч. 15. з отсим денним порядком: 1) Верифікація протоколу з останнього Загального Збору. 2) Звідомлення із діяльности уступаючої Старшини за минулий рік. 3) Звідомлення касове і звідомлення Контрольної Комісії. 4) Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії на слідуючий діловий рік. 5) Вибір делеґатів на головні Загальні Збори матірного Товариства і 6) Внески і запити членів. — Початок Зборів точно о годині 5-ій по полудни. — За Старшину Кружка УПТ. ім. кн. Льва у Львові: *Василь Чума* містоголова. *Ілько Лисий* секретар. 392

За редакцію відповідає І. Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10